HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Venäjä, Venäjä, Venäjä

28.09.2016
Puolustusvaliokunta
Hanna Smith
Helsingin Yliopisto, Aleksanteri Instituutti,

Vedenjakaja vuosi 2014 – Suomen toimintaympäristö

ENNEN

- Itämeri nähtiin tärkeänä energiaviennin logistisena keskuksena
- Keskusteltiin viisumivapaudesta Venäjän ja EUn välillä
- Venäjällä ja USA:lla oli yhteneviä turvallisuusintressejä
- Kyky ja tahto
- Venäjän armeijan modernisaatio
- Venäjä avoimesti eritahtinen ja erimielinen

NYT

- Itämerellä on NATOn ja Venäjän sotavoimat vastakkain
- Venäjä-EU yhteistyö: ihmetellään ja toimita lähes jäässä.
- Venäjä haastaa USAn – heiluttaa käsityksiä maailmanjärjestyksestä ja yhteisiä pelisääntöjä.
- Kyky, tahto ja tilaisuus
- Uusi asevarustelun aikakausi
- Pakotettu yhtenäisyys

Nykytilanne - Trendejä

- **78% uskoo että Venäjä on isossa taloudellisessa kriisissä (25% sanoo sen olevan pitkäaikainen, 32% ei osaa sanoa, parissa vuodessa ohi 21% ja loput uskovat lyhytaikaisuuteen) (elokuu 26-29.2016 Levada)**
- **62% on sitä mieltä että Venäjän tulisi lähentyä/luoda suhteita länteen ja Yhdysvaltojen kanssa, 24% on vastaan ja 14% ei osaa sanoa (syyskuu 9-12.2016, Levada)**
- **Ukrainan ja Krimin kohdalla 48% haluaa painaa jarrua ja palata entiseen, 27% odottaa uutta ”kylmää sotaa”, 25% ei osaa sanoa (syyskuu 9-12.2016, Levada)**
- **Viimeisen kuukauden aikana 28% uskoo Putinia vieläkin enemmän, 17% uskoo vähemmän ja 55% ei osaa sanoa (Fom, 11.9.2016)**
- **Venäläiset pelkäävät: 1. sotaa/kansainvälistä konfliktia, 2. taloudellista ahdinkoa/hintojen nousua, 3. rikollisuutta, 4. yhteiskunnallista epäjärjestystä**

Trendejä Venäjä turvalisuuspolitiikassa

1. Venäjä ei ole valmis lähtemään ison riskin sotilaallisiin konflikteihin, mutta pyrkii luomaan vastakkainasettelua lännen ja erityisesti Yhdysvaltojen ja Naton kanssa (asevarustelu, ydinaseet, kovat puheet, sotaharjoitukset, armeijan modernisaatio, sotilaalliset provokaatiot ja voimannäyttö)
2. Entisen Neuvostoliiton alue nähdään Venäjä etupiirinä ja siinä Venäjä tulee käyttämään sotilaallista voimaa a) jos se kokee jonkun maan uhkaavan sen intressejä tai haluaa tältä jotain b) suurvalta kilpailun johdosta
3. Hakee johtavaa roolia niiden keskuudessa, jotka näkevät valtiokeskeisyyden (esim.EU kriittiset, globalisaation vastustajat) ja konservatiiviset arvot (seksuaalivähemmistöt, naisen asema, rotu-kysymykset, uskonto) keskeisinä.
4. Sotilaallinen toiminta myös entisen Neuvostoliiton alueen ulkopuolella; operaatiot ja sotilastukikohdat tulevat olemaan osa Venäjä turvallisuus ja puolustuspolitiikkaa.
5. Ystäviä haetaan sieltä mistä saadaan. Kiina ja Aasian suunta yksi tärkeä painopiste
6. Eurooppalainen turvallisuusarkkitehtuuri – kysymystä ajetaan jatkossakin

Kentät, joilla Venäjä pyrkii vaikuttamaan

- **Maailmanjärjestys**: Yksinapaisen maailman aika on ohi, mutta mitä tilalle? Voiko esim. EUsta tulla yksi ”valtanapa” ja Suomi siinä mukana vai tarvitaanko edelleen Yhdysvaltoja Euroopassa? Kilpailu kiihtyy ja ”todellisuus” neuvotellaan.
- **Kahdenväliset suhteet**: Venäjä hakee kahdenvälisissä suhteissa koko ajan ”toisen” heikkouksia. Ei vain kyse rajanaapureista, myös muista. ”Rakentavaa keskinäisriippuvuutta” (Mid): painetta lisätään ja lasketaan tarpeen mukaan. Valtiotason oltava mukana monessa (esim.rajakysymykset)
- **Yhtenevät intressit:** Venäjä haluaa edelleen tehdä yhteistyötä intressipohjalta ja sillä on paljon tarvetta ulkopuoliseen yhteistyöhön. Siinä isot toimijat, kuten globaalit yritykset, pärjäävät paremmin kuin pienet toimijat. Kauppaa aina tehdä saa, mutta Venäjä haluaa määritellä pelisäännöt Venäjällä. Venäjän ulkopuolella valmiimpi noudattamaan yhteisiä sääntöjä.
- **Identiteetti:** Vaikka Venäjä vuosia argumentoi ideologiaa vastaan, nyt ideologiasta on tullut keskeinen niin sisäisesti kuin ulkosuhteissa. Ystäviä etsitään myös siltä pohjalta: hyvin konservatiivinen lähtökohta, rakentaa ”me”/”ne” käsitystä – konflikti potentiaali suuri

Venäjä ei halua demokratiaa mutta tarvitsee sitä

- **2003 vaalit : korjataan Venäjän vääryydet, tavallinen kansa etusijalle**

Tulos: Media, oligarkit ja aluejohtajat kuriin

- **2007 vaalit: Kansanäänestys Putinin suosioista ja suunnitelmasta (*Plan Putina)* – Venäjä yhtenäisenä eteenpäin**

Tulos: Medvedev presidentiksi ja ohjaksia löysätään samalla kun ns.”suunnitelmaa” viedään eteenpäin. Lännen kanssa lämmitellään suhteita

- **2011 vaalit: Navalny Yhtenäisestä Venäjästä ”huijareiden ja varkaiden puolue”, varasti valtion ”tarinan” – pettymys vyöryi kaduille**

Tulos: Vahva turvallistaminen, lakien kautta välineet kontrolliin, konservatiivinen politiikka, vastakkainasettelu lännen kanssa

- **2016 vaalit: sekasortoa vastaan, hallittu apatia ja passiivinen oppositio kangistavat järjestelmää**

Tulos: Tiukennusta? Haetaan roolia oppositiolle hallitusti? Nuorennusleikkauksia? Puoluejärjestelmä uusiksi?

Kysymyksiä tulevaisuudelle

- **Putinin suosio on vain väliaikaista? Valmistellaan vaihdosta? Strategiat uusiksi, *putinismi* jää vaikka Putin poistuisikin**
- **Venäjän ikuinen taistelu modernisaatio-kysymyksen äärellä – voiko onnistua ilman poliittista muutosta ja politiikan osittaista institutionalisointia?**
- **Vakaus 2000-2008 ei enää toimi, mutta toimiiko ulkoisen uhan vaara?**
- **Miten Venäjän suurvaltaidentiteetti tulee muokkaantumaan; perinteinen versus uusi? Kirkko ja armeija ovat edelleen Venäjä luotetuimmat instituutiot.**

Kohta julkaistavan raportin ” After ‘hybrid warfare’, what next? Understanding and responding to contemporary Russia” suositukset

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

1. Harvoin asiat ovat sitä miltä aluksi näyttävät. Keskeistä jatkossa on Venäjän vahvuuksien ja heikkouksien parempi kartoitus. Liian suppean tiedon pohjalta ei pitäisi päätöksiä tehdä.
2. Vaikka Suomessa on paljon hyvää Venäjä tutkimusta, ulko, turvallisuus, puolustus – ja sisäpolittikan tuntemusta on liian vähän sekä koordinaatiota sotilaiden ja muiden välillä. Tutkimustuloksiin tulee suhtautua avoimesti.
3. Venäjä tapahtumat pitää asettaa aina laajempaan kokonaisuuteen.
4. Länsimaiden tulee luottaa omaan järjestelmäänsä enemmän – se on edelleen vetovoimaisin. Venäjän pelko ajaa helposti vääriin politiikka päätöksiin.
5. Erityisesti Venäjä politiikan tulisi sittenkin olla mahdollisimman avointa, kaikille selkeää. Näin tulee väkisinkin ”Suomen linja”. Salailu ja arvailu hajottaa
6. Kahdenväliset suhteet ovat osa laajempaa kokonaisuutta: tunnemmeko muiden maiden Venäjä-politiikan? Miltä meidän politiikka näyttää muista?

KIITOS!